

Convenant 10 PJ energiebesparing gebouwde omgeving

Partijen

Rijksoverheid

1. De Minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, hierna te noemen: EZ;
2. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer R.H.A. Plasterk, hierna te noemen: BZK

beiden handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, samen hierna te noemen: Rijksoverheid;

De energieleveranciers en netbeheerders

3. Energie-Nederland, vertegenwoordigd door mevrouw M.C. van der Laan, hierna te noemen: Energie-Nederland
4. Netbeheer Nederland, vertegenwoordigd door de heer A. Jurjus, hierna te noemen: Netbeheer Nederland

De brancheorganisaties op het gebied van duurzame energie en de installatiesector

5. UNETO-VNI, vertegenwoordigd door de heer D. Terpstra, hierna te noemen: UNETO-VNI
6. Vereniging Duurzame Energie, vertegenwoordigd door de heer O. van der Gaag, hierna te noemen: NVDE

Hierna allen gezamenlijk te noemen: Partijen

Algemene Overwegingen

1. Op 6 september 2013 hebben ruim veertig organisaties, waaronder het kabinet Rutte II, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, maatschappelijke organisaties en financiële instellingen, zich aan het Energieakkoord voor duurzame groei verbonden. De betrokken partijen leggen met dit akkoord hun betrokkenheid vast op de doelstellingen, de aangegeven maatregelen en de bijbehorende borging. Het akkoord bevat afspraken over energiebesparing, hernieuwbare energie en schone technologie.
2. Deze ambitie is vertaald naar concrete doelen voor een periode van tien jaar (tot 2023):
 - a. *Een besparing van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5 procent per jaar over de periode 2013 2020. .*
 - b. *100 PJ aan besparing in het finale energieverbruik van Nederland per 2020.*
 - c. *Een toename van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking (nu 4 procent) naar 14 procent in 2020.*
 - d. *Een verdere stijging van dit aandeel naar 16 procent in 2023.*
 - e. *Ten minste 15.000 banen, voor een belangrijk deel in de eerstkomende jaren te creëren.'*

3. Daarnaast staat in het Energieakkoord beschreven dat het Energieakkoord beoogt bij te dragen aan versterking van de economie: *'Het akkoord is gericht op versterking van de economische structuur en zal de komende jaren miljarden aan investeringen losmaken in alle sectoren van onze samenleving. Dit levert vele duizenden banen op, versterkt de concurrentiekracht van vele bedrijven en stelt hen in staat hun kennis, innovaties en vakmanschap in binnen- en buitenland te gelde te maken. Daarmee draagt het akkoord bij aan het herstel van de economische crisis, vooral in de bouw, en aan langdurige investeringszekerheid voor bedrijven die investeren in duurzame energie.'*
4. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden en de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen is het nodig om de doelstellingen uit het energieakkoord tijdig te realiseren.

Specifieke Overwegingen

Aan energiebesparing in de gebouwde omgeving moet in het kader van het Energieakkoord een extra impuls worden gegeven, waardoor een markt voor energiebesparingsproducten en -diensten in de gebouwde omgeving op gang wordt gebracht en een energiebesparing in de gebouwde omgeving wordt gerealiseerd van 10 PJ in 2020, bij huishoudens en bij kleine bedrijven en organisaties die voor hun energieverbruik niet onder de werking van de Wet Milieubeheer vallen.

Het aanpakken van het besparingsvraagstuk vereist een gezamenlijke visie, gemeenschappelijke ambities en inzet van de betrokken partijen om te komen tot concrete activiteiten en resultaten. Een belangrijk element hiervan is het creëren van bewustwording van de besparingsmogelijkheden, het stimuleren van de vraag naar besparingshulpmiddelen bij de kleinverbruikers van energie, het verbeteren van kwaliteit en beschikbaarheid van de besparingshulpmiddelen en het verlagen van drempels voor de toepassing van besparingsmogelijkheden.

Deze opgave vereist een samenhangend pakket van maatregelen en acties, die op elkaar voortbouwen en in hun werking elkaar versterken. Partijen beogen in dit convenant afspraken te maken over hun inzet en acties en over de maatregelen die zijn treffen, met het doel de besparing van 10 PJ finale energie in 2020 te bereiken.

Ondanks deze opgave voor de korte termijn, 2020, zal het effect van het convenant ook op de langere termijn moeten doorwerken en een positieve invloed moeten hebben op de markt voor energiebesparing en op de feitelijke energiebesparing in de gebouwde omgeving na 2020. Partijen zien de 10 PJ besparing per 2020 als een eerste oogst en richten zich ook op het faciliteren van verdere besparingen in de jaren daarna.

De markt voor besparingsproducten, -diensten en -hulpmiddelen zal tot stand worden gebracht door in te spelen en te sturen op een veranderd gedrag van eigenaar-bewoners, verenigingen van eigenaars, huurders en klein-zakelijke gebruikers. Dit betreft zowel zuiniger gedrag met betrekking tot het directe gebruik van energie als beslissingen tot het treffen van energiebesparende maatregelen en investeringen daarvoor. Beide aspecten zijn gediend bij brede en snelle bewustwording over het energiegebruik en over de mogelijkheden tot besparing. Ook is het van belang een vraag te laten ontstaan naar producten of diensten die inzicht geven in het gebruik van energie of naar producten of diensten die meer generiek besparingen in het gebouw opleveren. Te denken valt aan feedback systemen, slimme thermostaten, isolatiemaatregelen, warmtepompen etc.

Bij het inzicht geven in het feitelijk energiegebruik spelen gebruiksgegevens uit de slimme meter een centrale rol en de mogelijkheden die deze gebruiksgegevens bieden voor feedback en beïnvloeding van het gebruikersgedrag.

Partijen zijn zich er terdege van bewust dat ook andere marktpartijen op de besparingsmarkt moeten worden betrokken bij de uitvoering van de acties en maatregelen uit dit convenant en partijen maken zich sterk om deze andere marktpartijen te houden aan de uitgangspunten van dit convenant.

Onderzoek naar de effecten van maatregelen tot stimulering van besparing van energie in de gebouwde omgeving toont aan dat een belangrijke route loopt via beïnvloeding van het gedrag van eindgebruikers. De onzekerheid over de effectiviteit van dergelijke maatregelen is echter zeer groot en het inzicht in het treffen van de juiste maatregelen, ook in relatie tot specifieke doelgroepen, is nog beperkt. Partijen stellen vast dat een ambitieuze besparingsdoelstelling van 10 PJ alleen haalbaar is als de effecten van de uitvoering van de afgesproken maatregelen gedurende de looptijd intensief worden onderzocht en gecontroleerd (bijv. door onderzoek naar gerealiseerde besparingen, maar ook onderzoek naar het effect van maatregelen, instrumenten en besparingsproducten op het gedrag van gebruikers). De monitoring zal daarmee een essentieel onderdeel zijn van het convenant om tijdens de looptijd van het convenant zodanig te kunnen bijsturen, dat de doelstellingen van het convenant per 2020 haalbaar zullen zijn. Een strakke monitoring draagt bij aan het realisme en de geloofwaardigheid van dit convenant.

Vanwege de samenhang in acties en maatregelen, de onzekerheid over de effecten en de centrale rol van monitoring bij het bereiken van de doelstellingen, is een gezamenlijke governance op de uitvoering van de afspraken uit het convenant van belang. Die governance richt zich in het bijzonder op de uitvoering van effectonderzoek en monitoring en op het nemen van gezamenlijke besluiten binnen het kader van het convenant om acties te intensiveren of bij te stellen indien de resultaten van de monitoring daartoe aanleiding geven.

Komen het volgende overeen:

1. Ambitie en doel van het convenant 10 PJ Energiebesparing Gebouwde Omgeving

Artikel 1. Ambitie en doel

1. De ambitie van Partijen bij het convenant is om een markt voor energiebesparingsproducten en -diensten te laten ontstaan, waarbij de inspanning wordt gericht op producten en -diensten die het inzicht in energiegebruik bij consumenten en zakelijke kleinverbruikers vergroten en/of zorgen voor slimmer, efficiënter of minder gebruik van energie.
2. Inzet zal zijn dat het convenant wordt verbreed naar zo veel mogelijk marktpartijen en brancheorganisaties die bij de besparingsmarkt zijn betrokken, ervan uitgaande dat ze de uitgangspunten onderschrijven en meewerken aan de realisatie van de doelstellingen van het convenant.
3. Het doel van het convenant is taakstellend een extra besparing van 10 PJ finale energie in 2020 in het kader van het Energieakkoord, te realiseren en gemeten bij eigenaar-bewoners, verenigingen van eigenaars, huurders en klein-zakelijke gebruikers, die met hun energiegebruik niet onder de werking van de Wet Milieubeheer vallen.

2. Definities

Artikel 2. Definities

In dit convenant worden de volgende definities gehanteerd:

1. Directe feedback (met betrekking tot energieverbruik): informatie gebaseerd op real-time meetdata van de slimme meter, die aan consumenten of afnemers met een zeer korte tijdvertraging wordt verstrekt.
2. Indirecte feedback (met betrekking tot energieverbruik): informatie van de slimme meter die aan consumenten of afnemers met een zekere tijdvertraging achteraf wordt verstrekt.
3. ISDE: Investeringssubsidie duurzame energie. Dit is een module van de Regeling nationale EZ-subsidies voor de aanschaf van zonneboilers, warmtepompen, biomassaketels en pelletkachels voor zowel particulieren als zakelijke gebruikers.
4. NEV: Nationale Energieverkenning. Door middel van de NEV wordt jaarlijks de stand van zaken rondom de energiehuishouding in Nederland in kaart gebracht. De NEV geeft inzicht in de te verwachten ontwikkelingen tot 2035. De NEV geeft invulling aan de periodieke rapportageverplichting van Nederland rond de energiehuishouding en de emissies van broeikasgassen.
5. Klant: een huishoudelijke of zakelijke afnemer van energie die beschikt over een slimme meter en waarbij een energieleverancier over een vergunning moet beschikken voor de levering van energie.
6. PJ: Petajoule; Peta staat voor 10^{15} , de joule (symbool J) is de internationale eenheid van energie.
7. P1-Poort: De uitgang van de slimme meter die real-time verbruiksdata genereert. Afhankelijk van het type slimme meter is de frequentie van deze data tot maximaal 1 seconde (elektriciteit) of 5 minuten (gas). Consumenten en zakelijke kleinverbruikers hebben de mogelijkheid om devices van marktpartijen aan te sluiten op deze uitgang.
8. P4-poort: De portal die wordt beheerd door regionale netbeheerders en waar interval meetstanden van de dag vooraf beschikbaar zijn. Marktpartijen kunnen deze meetstanden - onder voorwaarden - opvragen. De interval standen voor elektriciteit zijn per 15 minuten beschikbaar, voor gas per uur.
9. RVO: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken.
10. SEEH: Subsidieregeling Energiebesparing Eigen Huis. Dit is een subsidieregeling van BZK die energiebesparing in bestaande woningen in de particuliere koopsector stimuleert.
11. Slimme meter: een door de netbeheerder op afstand uitleesbare meetinrichting voor elektriciteit en gas.
12. STEP: Stimuleringsregeling energieprestatie huursector. Dit is een subsidieregeling van BZK die een impuls geeft aan investeringen in energiebesparing in bestaande woningen binnen de gereguleerde huursector
13. VNG: Vereniging van Nederlandse Gemeenten

3. De bouwstenen van het convenant

Artikel 3. De bouwstenen van het convenant

Het convenant is opgebouwd uit vijf elementen. Deze elementen hebben een werking die onderling complementair is en die verschilt in de tijd, in het aantal gebruikers dat er van gebruik maakt en in de mate van besparing die kan worden bereikt. De vijf elementen zijn:

- 1 Indirecte feedback over energieverbruik
- 2 Directe feedback over energieverbruik
- 3 Verbeteren van de lokale marktplaats voor energiebesparing
- 4 Verbeteren van de ontsluiting van de verbruiksdata van de slimme meter

5 Subsidieregelingen - financiële stimuli voor energiebesparingsmaatregelen

Elk element wordt in hoofdlijnen in dit convenant uitgewerkt waarbij de achtergrond en het beoogde effect van elk element wordt uiteengezet met daarbij de concrete uitvoeringsacties van Partijen. Verder is er een tijdpad en wordt/worden één of meer Partijen in dit convenant aangewezen als coördinator/en van de uitvoeringsacties.

Artikel 4. Indirecte feedback over energieverbruik

4.1 Beoogd effect van indirecte feedback op het energieverbruik

Indirecte feedback over energieverbruik is informatie die aan afnemers van energie met een zekere tijdvertraging achteraf wordt verstrekt. In Nederland bestaat de wettelijke verplichting voor energieleveranciers tot het verstrekken van ten minste een tweemaandelijks verbruiks- en kostenoverzicht aan hun klanten. Door het intensiveren van de frequentie van het verbruiks- en kostenoverzicht, het verbeteren van de inhoud en een op de klant en doelgroep toegesneden wijze van verstrekking van het verbruiks- en kostenoverzicht krijgen klanten meer inzicht in hun energiegebruik en wordt zo energiezuiniger gedrag gestimuleerd.

4.2 Stapsgewijze verbetering van het Verbeterd Verbruiks- en Kostenoverzicht

Het doel is dat alle energieleveranciers aan al hun klanten die beschikken over een slimme meter een verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht beschikbaar stellen. Het verbruiks- en kostenoverzicht zal worden verbeterd door dit vaker te verstrekken dan tweemaandelijks, de aanbestedingsvorm aan te passen aan klantwensen (bijvoorbeeld per post, email of website, afhankelijk van voorkeur en effectiviteit), informatie te geven over gedragsalternatieven en de informatie in het verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht op een voor de afnemer aantrekkelijke en stimulerende manier aan te bieden.

Objectieve onderzoeksgegevens over de effecten van deze indirecte feedback in de Nederlandse omstandigheden zijn beperkt beschikbaar. Het convenant beoogt daarom ook dat het introduceren van een verbeterd verbruikskostenoverzicht wordt vergezeld van een methodisch verantwoord en onafhankelijk uitgevoerd onderzoek, waarin de besparingseffecten van het verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht worden vastgesteld en waarin ook verdere verbetermogelijkheden worden vastgesteld. Uiterlijk 1 juli 2017 zal Energie-Nederland een voorstel voor het hier bedoelde onderzoek en een eerste set aan verbetermaatregelen voorleggen voor commentaar aan de overige Partijen en aan de organisatie(s) die voor de Rijksoverheid de NEV opstelt of opstellen, dit met het oog op het inschatten van de besparingseffecten. Een eerste versie van het verbeterde verbruiks- en kostenoverzicht zal uiterlijk 1 januari 2018 gereed zijn en zal in overleg met de overige Partijen zo snel mogelijk, doch uiterlijk 1 april 2018 geïmplementeerd zijn.

4.3 Opbrengst in termen van energiebesparing

Onderzoek¹ geeft aan dat de potentie voor energiebesparing door een verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht een mogelijke besparing van 2,8% op gasverbruik en 2,7% op elektraverbruik

¹ ECN Notitie N-17-017 'Besparingseffecten van slimme meters met feedbacksystemen en slimme thermostaten', Amsterdam, 5 april 2017

oplevert, boven op de waarden die in de NEV 2016 aan het huidige verbruiks- en kostenoverzicht zijn toegerekend. Door het verbruiks- en kostenoverzicht op de in 4.2 omschreven wijze systematisch te verbeteren en in het kielzog van het plaatsen van de slimme meter aan alle huishoudelijke en zakelijke kleinverbruikers te verstrekken, streven partijen eind 2020 bovenstaande besparing effectief te kunnen realiseren.

4.4 Uitvoeringsacties

Energie-Nederland zorgt er voor dat de energieleveranciers die bij Energie-Nederland zijn aangesloten hun inspanningen leveren aan de doelstelling van het convenant op de volgende wijze:

- a. De energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland zullen aan alle klanten (volgens op plaatsing slimme meter) een verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht ter beschikking stellen met een hogere frequentie en verbeterde inhoud.
- b. Hiertoe zal Energie-Nederland in overleg met onder meer consumentenorganisaties de volgende verbeteringen aanbrengen:

- Uitbreiden van de inhoud van het overzicht
- Versterken met een aantrekkelijker en toegankelijker presentatie
- Meenemen van wensen van consumentenorganisaties
- Toepassen van communicatiekanalen die passen bij de klant (digitaal of anders)

Voor het ontwerp van verbeteringen zullen de energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland tevens samenwerking zoeken met het Behavioral Insights team van EZ.

- c. De energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland zullen ten minste jaarlijks onafhankelijk onderzoek (laten) doen naar de het besparingseffect van de aanpassingen in het verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht. Dit onderzoek zal methodologisch verantwoord zijn met goede controlegroepen, vergelijkings-condities, etc. om daarmee tot betrouwbare inschattingen van besparingseffecten te komen. De resultaten van het onderzoek zullen ter beschikking worden gesteld aan de Partijen en aan de organisatie(s) die voor de Rijksoverheid de NEV opstelt of opstellen.

4.5 Onderzoek ter vaststelling van de besparingseffecten

De werkelijke opbrengst wordt tijdens de convenantperiode vastgesteld op basis van jaarlijks in opdracht van Energie-Nederland uit te voeren onafhankelijk effectonderzoek naar het vernieuwde verbruiks- en kostenoverzicht.

4.6 Aanpassingen van regelgeving

Indien voor de implementatie van verbeteringen aanpassing van regelgeving nodig is, zal Energie-Nederland tijdig in overleg treden met EZ.

EZ zal onderzoeken of het mogelijk is om artikel 7.1 uit het Besluit Factuur, verbruiks- en kostenoverzicht energie aan te passen, waarbij wordt vastgelegd dat de leverancier maandelijks een verbruiks- en kostenoverzicht toestuur indien een slimme meter aanwezig is.

4.7 Uitvoering en kosten

De uitvoering van alle activiteiten genoemd in dit artikel met uitzondering van de tweede alinea van onderdeel 4.6 lid 2 en de coördinatie van deze activiteiten gebeurt door of namens Energie-Nederland in samenwerking met haar leden. De energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland dragen de kosten van de onderdelen 4.4 en 4.5 van dit artikel.

Artikel 5. Directe feedback over energieverbruik

5.1 Beoogd effect van directe feedback op het energieverbruik

Diverse marktpartijen bieden op dit moment inzichtdiensten en -producten aan, die direct informatie geven over het energiegebruik. Dit kan in de vorm van In Home Displays, in de vorm van Apps, in de vorm van informatie via websites of via slimme thermostaten. Met de acties onder artikel 5 wordt beoogd aan consumenten en zakelijke kleinverbruikers die al een slimme meter hebben en aan consumenten en zakelijke kleinverbruikers bij wie recent een slimme meter is geplaatst een gericht aanbod te doen voor dergelijke inzichtdiensten en -producten en daarmee het aantal afnemers aanzienlijk te laten stijgen.

5.2 Opbrengst in termen van energiebesparing

Onderzoek geeft aan dat huishoudens die producten of diensten aanschaffen met een directe feedbackfunctie een additionele besparing in de orde van 3 % als gevolg van de directe feedbackfunctie realiseert, boven op de besparing door het verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht. De gerealiseerde besparing is afhankelijk van de dienst of het product, bijvoorbeeld een app, een In Home Display of een Slimme Thermostaat. Partijen spannen zich in dat eind 2020 alle klanten van energieleveranciers met een slimme meter ten minste een of meerdere keren informatie over of gerichte aanbiedingen voor inzichtdiensten en -producten hebben ontvangen, op een wijze zoals uitgewerkt in 5.3 van dit artikel. Partijen streven er naar dat 750.000 klanten deze inzichtdiensten en -producten hebben geactiveerd of geïnstalleerd als resultaat van dit aanbod. Partijen zullen de resultaten van dit streven bezien in samenhang met de resultaten van de andere acties in dit convenant.

5.3 Uitvoeringsacties

Energieleveranciers zullen tegelijkertijd met het verbeterde verbruiks- en kostenoverzicht de acties uitvoeren gericht op het aanbieden van inzichtdiensten en -producten, die directe feedback aan hun klanten geven.

- a. Vanaf de start van het convenant zullen energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland hun klanten informeren over en hen zo mogelijk een aanbod doen voor directe feedback, gedrag sturende producten en diensten, slimme thermostaten en apparaten. In 2020 hebben alle klanten met een slimme meter ten minste een of meerdere keren informatie en/of gerichte aanbiedingen ontvangen. Het aanbod dat de energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland uitbrengen kan onder andere bestaan uit:
 - gratis en/of betaalde diensten en producten voor inzicht in het energieverbruik
 - besparingsproducten, apparaten en installaties (zoals slimme thermostaten)
 - een combinatiepakket van deze producten of diensten. Dit aanbod kan desgewenst naar de keuze van de leverancier aangevuld worden met een product, dienst of maatregel, zoals genoemd in 6.e.ii. van Artikel 6.
- b. De energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland kunnen gebruik maken van partners voor het uitbrengen en/of uitvoeren van het aanbod.
- c. Energie-Nederland zal stimuleren dat rond het moment van plaatsing van een slimme meter energieleveranciers hun klanten informeren over, en, zo mogelijk, een gericht aanbod zullen doen voor een besparingsdienst of -product dat de klant inzicht biedt in zijn verbruik.
- d. De energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland zullen gezamenlijk zorgdragen voor informatievoorziening voor klanten waar een slimme meter wordt geplaatst om hen te wijzen op het brede aanbod aan producten en diensten dat in de hele markt beschikbaar is. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de hierna vermelde website en een online campagne. Daarnaast zullen energieleveranciers afzonderlijk hun eigen communicatiestrategie ontwikkelen en inzetten om waar sprake is van een specifieke bedrijfsaanbod dit zo goed en effectief mogelijk onder de aandacht van (potentiële) klanten te brengen.

- e. De energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland zullen de website www.energieverbruiksmanagers.nl² steeds voorzien van zo actueel en compleet mogelijke informatie.
- f. De energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland zullen monitoren of zij met voldoende succes klanten benaderen om het doel genoemd in 5.2 te behalen. Wanneer nodig, zullen zij het aanbod intensiveren of verbeteren. Energieleveranciers zullen tevens onderzoeken wat redenen van klanten zijn om niet in te gaan op aanbiedingen tot besparing.
- g. Andere aanbieders en collectieven van aanbieders van deze inzichtdiensten en –producten gebaseerd op directe feedback zullen gedurende de looptijd van het convenant door de Partijen Energie-Nederland, NVDE en UNETO-VNI worden gestimuleerd hun marketing te intensiveren, zodat het aantal toegepaste inzichtdiensten en -producten voor directe feedback gedurende de looptijd van dit convenant de doelstelling zal bereiken.

5.4 Onderzoek ter vaststelling van de besparingen

De werkelijke energiebesparing wordt tijdens de convenantperiode periodiek vastgesteld op basis van in opdracht van Energie-Nederland uit te voeren onafhankelijk onderzoek naar de verkoopaantallen van deze producten en diensten.

5.5 Aanpassingen van regelgeving

Indien voor de implementatie van acties ter bevordering van directe feedback aanpassing van regelgeving nodig is, zal Energie-Nederland tijdig in overleg treden met EZ.

Energie-Nederland zal samen met EZ onderzoeken hoe een oplossing kan worden gevonden om aanbiedingen voor besparingsproducten en –diensten via servicepartners te kunnen doen zonder dat de restricties vanuit artikel 11.7.3 van de Telecomwet van toepassing zijn. Een optie die daarbij verkend zal worden is een gedragscode.

5.6 Uitvoering en kosten

De uitvoering van alle activiteiten genoemd in dit artikel (met uitzondering van de kosten voor de website www.energieverbruiksmanagers.nl) en de coördinatie van deze activiteiten gebeurt door of namens Energie-Nederland. Energie-Nederland draagt de kosten van deze activiteiten, waaronder die van het onderzoek naar de verkoopaantallen.

Artikel 6. Verbeteren van de lokale marktplaats voor energiebesparing

6.1 Beoogd effect van verbetering van de lokale marktplaats voor energiebesparing

De markt voor energiebesparing is nog onvoldoende op gang gekomen. Met het oog op de ambitie van het convenant wordt deze basisstructuur, via regionale en lokale aanpakken met energieloketten en daaraan gelieerde allianties van vraag- en aanbodzijde die nu in alle Nederlandse gemeenten is ingericht, versterkt en ingezet voor een verbetering van de lokale marktplaats. Voor zover hier marktpartijen betrokken worden, gebeurt dit transparant en non-discriminatoir.

6.2 Opbrengst in termen van energiebesparing

² Over deze website zijn afspraken gemaakt in het convenant Grootchalige Aanbieding Slimme Meter (GSA Slimme Meter)

De NEV 2016 heeft al effecten van maatregelen opgenomen die zich richten op het intensiveren van de marktwerking in de gebouwde omgeving voor diensten gericht op het realiseren van energiebesparing. Het versterken van de lokale marktplaats zal ook het resultaat van die inspanningen positief beïnvloeden, maar beoogt daarnaast ook de marktvraag naar diensten voor energiebesparing en duurzame opwekking aanzienlijk te vergroten. Partijen streven er naar door de extra acties uit het convenant gedurende de looptijd van het convenant en samenhangend met de inzet die nu al gepleegd wordt via de VNG aanpak (in samenwerking met BZK) oplopend tot 50.000 extra adressen bij woningen energiebesparingsmaatregelen en duurzame opwekking te kunnen realiseren en jaarlijks oplopend tot 10.000 extra adressen in de klein-zakelijke markt.

6.3 Uitvoeringsacties

De uitrol van de slimme meter (op wijkniveau), de introductie van een verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht en de beschikbaarheid van subsidies wordt voorts aangegrepen om een extra en gecoördineerde impuls te geven aan de lokale en regionale marktplaatsen. Hierbij wordt opgemerkt dat de uitrol slimme meter niet het enige klantcontactmoment in de "klantreis" is dat via deze aanpak kan worden benut. Ook waar de slimme meter al is geplaatst, wordt deze aanpak gecoördineerd door de Partijen NVDE, UNETO-VNI zoveel mogelijk in afstemming met de energieleveranciers, VNG en Bouwend Nederland toegepast. De uitvoeringsacties in dit element van het convenant zijn zowel gericht op de consumentenmarkt als op de klein-zakelijke markt.

Dit element betreft het vormgeven van een set van keuzemaatregelen voor het lokaal ontsluiten van energiebesparingsdiensten en het versnellen van de toepassing van het aantal hernieuwbare energiesystemen op lokaal niveau. Het convenant biedt een gecoördineerde aanpak die zoveel mogelijk wordt gestandaardiseerd en daarbinnen voldoende ruimte biedt voor maatwerk. De aanpak is daarmee eenvoudig toepasbaar op wijkniveau rond de periode waarin de uitrol van de slimme meter is gepland. De aanpak bestaat uit de volgende onderdelen:

- a. Planningsactiviteiten:
 - i. Energie-Nederland, NVDE en UNETO-VNI zullen gebruik maken van de door netbeheerders vooraf openbaar gemaakte planning³ voor de uitrol van de slimme meter op wijkniveau per gemeente.
 - ii. De voorgenomen uitrol periode wordt door NVDE en UNETO-VNI ten minste 6 maanden voor de plaatsing gecommuniceerd met de betrokken gemeenten in een regio of de vigerende regionale samenwerkingsverbanden.
 - iii. NVDE en UNETO-VNI bieden op wijk/gemeente/regioniveau aan gestandaardiseerd actiepakket aan met daarin keuzes voor diverse voorlichtingsactiviteiten en een aanpak voor activering van het lokale en regionale bedrijfsleven naast landelijk werkende gespecialiseerde bedrijven om zich te richten op het aanbieden van diensten op het gebied van energiebesparing en duurzame opwekking die leidt tot energiebesparing. Beoogde doelgroepen zijn: consumenten, verhuurders en zakelijke kleinverbruikers.
 - iv. NVDE en UNETO-VNI maken via bijvoorbeeld een webportaal de uitrolplanning van de slimme meter toegankelijk voor professionele marktpartijen, zodat zij een op dat gebied gericht commercieel aanbod kunnen ontwikkelen
 - v. Voor die delen van Nederland waar de slimme meter al is geplaatst, wordt parallel een aparte planning door NVDE en UNETO-VNI opgesteld voor het coördineren van voorlichting-

³ Over de tijdige openbaarmaking van de planning zijn afspraken gemaakt in het convenant Grootchalige Aanbieding Slimme Meter (GSA Slimme Meter)

en marketingactiviteiten in die gebieden, gebaseerde op dezelfde gestandaardiseerde aanpak.

- vi. De planningsactiviteiten genoemd onder a.i. tot en met a.iv. zijn uiterlijk 1 december 2017 geoperationaliseerd.

b. Voorlichtingsactiviteiten:

- i. NVDE en UNETO-VNI dragen er zorg voor dat voorlichting en informatie samenhangend en gecoördineerd vanuit een onafhankelijke bron wordt aangeboden over: (1) de mogelijkheden van de slimme meter en de diensten die daaraan gekoppeld kunnen worden, (2) de mogelijkheden voor energiebesparing (zowel bouwkundig als installatietechnisch) en (3) duurzame opwekking leidend tot energiebesparing. NVDE en UNETO-VNI sluiten hierbij aan op de Nationale Campagne en de regionale en lokale energieloketten, gevoed met o.a. informatie van Milieucentraal en Hier Opgewekt.
- ii. NVDE en UNETO-VNI zullen in afstemming met VNG, Bouwend Nederland, netbeheerders en aanbieders van producten en diensten gedurende de looptijd van het convenant een algemeen en onafhankelijk informatie- en promotie set "Energiebesparing en Duurzame Opwekking" onderhouden die kan worden gebruikt door Energieloketten en de gemeenten om rond de uitrol van de slimme meter in een wijk speciale aandacht te richten op het thema Energiebesparing. De aangeboden informatie is, naast informatie over de slimme meter en daaraan te relateren energiemangement, ook gericht op het hele pakket aan voorzieningen dat een woning uiteindelijke energieneutraal kan maken en zicht geeft op de stappen die daaraan bijdragen.
- iii. NVDE en UNETO-VNI zullen er voor zorgdragen dat per gebied de voorlichting en informatievoorziening zoveel mogelijk door - of in samenwerking met - regionale of lokale energieloketten beschikbaar is gesteld.
- iv. De voorlichtingsactiviteiten kunnen plaatsvinden in de vorm van schriftelijke informatie (huis-aan-huis), voorlichtingsavonden, aandacht in lokale media of anderszins. NVDE en UNETO-VNI zullen er, in afstemming met Netbeheer Nederland, stimuleren dat er minimaal voorlichting plaats zal vinden via een algemene huis-aan-huis voorlichtingsbrochure of krant.
- v. NVDE en UNETO-VNI zullen het lokale bedrijfsleven in samenwerking met de betrokken regio of gemeente en de betrokken energieloketten stimuleren dat typische besparing en duurzame opwekopties voor een aantal representatieve woningtypes binnen een wijk worden uitgewerkt. Dit ter ondersteuning van het bewustwording en voorlichtingsproces.
- vi. NVDE en UNETO-VNI zullen er voor zorgdragen dat het in samenwerking met Milieucentraal, Greenpeace en verschillende aanbieders ontwikkelde consumenten wervingsportaal voor zelfopgewekte warmte (duurzamewarmte.nl) actief onder de aandacht van de consument, verhuurders en klein zakelijke gebruikers wordt gebracht en periodiek wordt bijgehouden.
- vii. NVDE en UNETO-VNI zullen er voor zorgdragen dat aanbodpartijen met een duurzame kwaliteitsregeling, geregistreerd bij Qbis (www.qbisnl.nl) en aanbodpartijen die werken volgens het concept van de Duurzame Aanbieders (www.duurzameaanbieder.nl) of t.z.t. vergelijkbare kwaliteitsconcepten actief onder de aandacht van de consument wordt gebracht.
- viii. NVDE en UNETO-VNI zullen in samenwerking met de energieleveranciers de website energieverbruiksmanager.nl actief onder de aandacht van de consument brengen. Tevens zal er een ontsluiting van oplossingen voor de klein zakelijke markt worden ingericht.
- ix. UNETO-VNI zal in afstemming met BZK het belang van goed onderhoud en energieadvies bij CV onderhoud vanuit het 'OK CV' concept actief stimuleren.
- x. De voorlichtingsactiviteiten genoemd onder b.i. tot en met b.x. zijn uiterlijk 1 december 2017 geoperationaliseerd.

c. Activiteiten gericht op capaciteit- en aanbodontwikkeling

- i. UNETO-VNI zal in afstemming met Bouwend Nederland uitvoeringscapaciteit volgens het concept van de Duurzame Aanbieder verder ontwikkelen. Dit concept kenmerkt zich door

duidelijkheid naar de consument over tijd van aanvraag tot offerte, de gehanteerde besparingsnormen, een onafhankelijke kwaliteitstoetsing op de uitvoering en een energieprestatie garantie bij energie-neutrale woningoplossingen.

- ii. NVDE en UNETO-VNI zorgen er voor, in afstemming met VNG, dat deze convenant aanpak optimaal aansluit bij de door BZK ondersteunde VNG-basisprogramma Energiebesparing Koopwoningen en het VNG-programma Innovatieve Aanpakken (IA). Verder zullen kennis, ervaringen, lessons learned etc. uit die programma's breed worden gedeeld met de overige Partijen zodat deze ervaringen kunnen dienen als onderdeel van het permanente verbeter proces van deze bestaande basisinfrastructuur. Via deze basisinfrastructuur kunnen ook andere marktpartijen direct worden betrokken of werken voor het convenant. Het gaat hierbij om structurele samenwerking op zowel nationaal, regionaal en plaatselijk niveau waarbij overheden en markt samen aan de slag gaan.
- iii. Mochten de energieloketten worden ingezet voor het aanvragen van prijsopgaven dan is het streven en uitgangspunt dit toegankelijk te maken voor alle aanbieders van producten en diensten op het gebied van energiebesparing en hernieuwbare energie die voldoen aan marktconforme kwaliteitsregelingen en lokaal actief willen zijn.
- iv. Bouw-, isolatie-, installatie- en hernieuwbare energiebedrijven worden door NVDE en UNETO-VNI via hun brancheorganisaties actief betrokken bij het organiseren van het regionale en lokale aanbod van energiebesparende- en duurzame energiesystemen en diensten. Zij worden aangemoedigd om een toegesneden "wijkaanbod" te doen.
- v. UNETO-VNI ontsluit de concepten van energiebesparingsaanbod voor de zakelijke kleinverbruikers en bevordert daartoe dat de grootste leden van UNETO-VNI:
 - o het energieverbruik bij zakelijke kleinverbruikers met een beheer- en onderhoudscontract analyseren en op basis daarvan een energiebesparingsaanbod doen;
 - o energiescans en energiemonitoring uit bij zakelijke kleinverbruikers uitvoeren;
 - o de gerealiseerde energiebesparing bij zakelijke kleinverbruikers in het jaar- of duurzaamheidsverslag publiceren;
 - o bij het realiseren van de energiebesparingsdoelstelling nauw samenwerken met betrokken stakeholders, waaronder de energiesector en andere partners in de energieketen. Doel van de samenwerking is (1) kennisdeling, (2) massa creëren, (3) innovatie stimuleren en (4) integraliteit waarborgen.

d. Coördinatieactiviteiten

- i. NVDE en UNETO-VNI kunnen niet treden in het domein van de commerciële afspraken tussen de een afnemer en het bedrijf dat een dienst of product levert. De rol en inzet van deze convenantpartijen is er daarom op gericht om zo goed mogelijk de drie voornoemde stappen te faciliteren, onderling af te stemmen, acties te coördineren en zorg te dragen dat er een permanent verbeter- en evaluatieproces zal plaatsvinden waarvan de resultaten direct worden doorgevoerd.
- ii. Daartoe richten NVDE en UNETO-VNI, in afstemming met Bouwend Nederland en VNG, uiterlijk per 1 december 2017 een klein en effectief coördinatiepunt in. Dit coördinatiepunt zal de volgende activiteiten uitvoeren:
 - 1. Het registreren en vervolgens communiceren over het moment van de uitrol activiteiten van de betrokken netbeheerder op wijk/gemeenteniveau met de betrokken regio en gemeente.
 - 2. Het ontwikkelen en blijven actualiseren van een gestandaardiseerd pakket van maatregelen voor een aanpak/actieplan dat aansluit bij de regionale behoefte, van alle mogelijke actievarianten rondom voorlichting, informatievoorziening en aanbodcapaciteitsontwikkeling, inclusief de condities en voorwaarden voor eventuele inzet van de energielokketten en allianties.
 - 3. Het in regionaal verband activeren van gemeenten en lokale partijen voor een gezamenlijke aanpak gericht op hiervoor genoemde voorlichtingsactiviteiten en capaciteitsopbouw. Daarbij worden de lokale en regionale partijen geacht zelf de

benodigde acties uit voeren, dat is niet de verantwoordelijkheid van het coördinatiepunt.

4. Het registreren en bijhouden van de lokale acties die rondom het moment van de uitrol van de slimme meter plaatsvinden. Indien de voornoemde opzet op andere momenten, maar wel project of planmatig zullen plaatsvinden en deze projecten zijn bij het coördinatiecentrum bekend dan is het de taak van het coördinatiecentrum die acties ook te registreren.
5. Per halfjaar rapporteren UNETO-VNI en NVDE aan de overige Partijen over de uitgevoerde acties voor dit onderdeel van het convenant.

e. Flankerende activiteiten

- i. Vanaf de start van het convenant zullen energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland consumenten informeren over en hen zo mogelijk een aanbod doen voor besparingsmaatregelen in aanvulling op 5.3 van artikel 5.
- ii. In 2020 hebben alle klanten met een slimme meter ten minste een of meerdere keren informatie en/of gerichte aanbiedingen van de energieleveranciers ontvangen. Het aanbod dat energieleveranciers uitbrengen kan onder andere bestaan uit:
 1. diensten voor betere afstelling of technische verbetering van installaties in woning of bedrijfspand
 2. isolatiemaatregelen van de woning
 3. een combinatiepakket van deze maatregelen.
 Dit aanbod kan desgewenst naar de keuze van de leverancier aangevuld worden met een aanbieding voor inzichtdienst of slimme thermostaat, zoals genoemd in 5.3 van Artikel 5.

6.4 Uitvoering en kosten

De uitvoering van de activiteiten genoemd in dit artikel onder 6.3, onderdelen a tot en met d gebeurt door of namens NVDE en UNETO-VNI in afstemming met partijen die al actief zijn met regionale aanpakken (energieloketten, allianties), zoals Bouwend Nederland en VNG. De kosten hiervan worden door deze partijen gezamenlijk gedragen volgens een onderling af te spreken verdeelsleutel en voor zover passend binnen subsidiecondities van de Rijksoverheid.

De uitvoering van de activiteiten genoemd in dit artikel onder 6.3 onderdeel e, gebeurt door de energieleveranciers verenigd in Energie-Nederland. Zij dragen daarvan de kosten.

Artikel 7. Verbeteren van de ontsluiting van de P1-verbruiksdata van de slimme meter

7.1 Effect van de verbetering van de ontsluiting van de real-time P1-verbruiksdata

Door de vooralsnog relatief beperkte vraag naar producten en diensten voor directe feedback (gebaseerd op real time meetdata), blijft een belangrijk besparingspotentieel van deze directe feedbacksystemen nog onbenut. Artikel 6 voorziet in acties om dit potentieel beter aan te spreken.

Het gebruik van real-time P1-verbruiksdata van de slimme meter voor directe feedback vereist investeringen van marktpartijen om de real-time verbruiksdata van de slimme meter te ontsluiten. Dit kan voor marktpartijen een drempel vormen om producten en diensten voor directe feedback op basis van de real-time P1-verbruiksdata te ontwikkelen en goedkoop en laagdrempelig voor consumenten op de markt te brengen. Gebruikers van real-time verbruiksdata zijn aangewezen op leverancier-specifieke diensten voor de ontsluiting van deze data. Ook dit zou het besparingspotentieel van de directe feedbacksystemen kunnen beperken. Dit kan mogelijk worden

verbeterd door een eenvoudiger ontsluiting van deze verbruiksdata voor alle marktpartijen te faciliteren, waarbij de consument de regie voert over de ontsluiting van zijn verbruiksdata.

7.2 Onderzoek naar een neutraal dataplatform voor ontsluiting P1-verbruiksdata

Gedurende 2017 laten Netbeheer Nederland, Energie-Nederland, NVDE en UNETO-VNI en EZ een onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar de bijdrage van een dataplatform aan het ontsluiten van data en energiebesparing, de impact van een dergelijke oplossing op de markt voor producten en diensten voor directe feedback, de mogelijke invulling van het dataplatform en de transitie van de huidige ontsluiting van de real-time P1-verbruiksdata naar een situatie met een dataplatform.

7.3 Uitvoeringsacties

1. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een onafhankelijk deskundig onderzoeksbureau. De start van het onderzoek is voorzien uiterlijk op 1 juli 2017 en moet afgerond zijn op 1 december 2017.
2. Een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van EZ, Energie-Nederland, Netbeheer Nederland, NVDE en UNETO-VNI, opererend binnen de governance van dit convenant (zie artikel 12), zal de onderzoeksopdracht opstellen, de selectie van een onafhankelijk deskundig onderzoeksbureau uitvoeren en het onderzoek aansturen en begeleiden. Netbeheer Nederland zal in afstemming met EZ, Energie-Nederland, NVDE en UNETO-VNI de opdracht tot het onderzoek aan het geselecteerde onafhankelijk deskundig onderzoeksbureau verstrekken.
3. In het onderzoek worden in ieder geval de volgende onderwerpen onderzocht:
 - A. de bijdrage van een dataplatform aan energiebesparing door:
 - a. het vergroten van de markt voor producten en diensten voor directe feedback gebaseerd op real-time verbruiksdata;
 - b. het stimuleren van de klantvraag naar producten en diensten gebaseerd op real-time verbruiksdata.
 - B. de impact van een dataplatform op de markt voor producten en diensten voor directe feedback, in het bijzonder met betrekking tot:
 - a. het level-playing field in de markt van producten en diensten voor directe feedback;
 - b. de investeringen door marktpartijen in producten en diensten voor directe feedback;
 - c. de maatschappelijke kosten en baten.
 - C. de mogelijke invulling van het dataplatform, waaronder:
 - a. functionaliteiten, invulling en ontwerp (de haalbaarheid gezien de te stellen voorwaarden aan toegang tot de data, de te hanteren standaarden van P1 extensies en de standaarden op het platform, en de kosten);
 - b. de governance van het platform en de rol daarin van de consumentenbelangen;
 - c. dataveiligheid en privacy (de veiligheid van data op het platform en veiligheidsniveaus voor de verbinding tussen P1 extensie en het data platform, inclusief inzicht in en wijzigingen van autorisaties).
 - D. de transitie van de huidige ontsluiting van de P1 verbruiksdata naar een situatie met een dataplatform, waaronder:
 - a. juridische en regelgevingsaspecten, met name indien een platform en/of functionaliteiten ondergebracht worden in het gereguleerde domein;
 - b. compensatieregeling voor marktpartijen;
 - c. planning en invoeringstraject en overgangstermijn.

4. Na oplevering van het onderzoek zal EZ in afstemming met Energie-Nederland, NVDE, UNETO-VNI en Netbeheer Nederland op afzienbare termijn besluiten of het voor het bereiken van de doelstelling zinvol is een dataplatform te gaan ontwikkelen. Bij dat besluit zullen de volgende aspecten van het dataplatform worden meegewogen⁴:
 - Bevorderen van een open markt voor besparingsproducten en –diensten in Nederland;
 - Creëren van een level-playing field voor marktpartijen;
 - Stimuleren van innovatie van besparingsproducten en –diensten;
 - Leveren van een blijvende bijdrage aan (de verdere groei) van de energiebesparingen, zoals bedoeld in dit convenant, ook na de einddatum van dit convenant
5. Indien tot het ontwikkelen van een dataplatform wordt besloten, wordt daarbij rekening gehouden met de uitkomsten van het onderzoek met name de onderwerpen genoemd in lid 3 onderdeel D.

7.4 Kosten

Netbeheer Nederland neemt de kosten van dit onderzoek voor zijn rekening. Netbeheer Nederland zal de opdracht verlenen met inachtneming van de relevante aanbestedingsregels.

Artikel 8. Subsidieregelingen

8.1 Beoogd effect van de subsidieregelingen

De ambitie van het convenant wordt gesteund door bestaande subsidieregelingen van EZ en BZK. EZ en BZK zullen dit instrumentarium binnen de relevante wettelijke kaders en in overeenstemming met de Europese staatssteunregels aanpassen. De regeling van EZ zal worden verruimd en geïntensiveerd. In de regelingen van BZK worden slimme thermostaten en feedbacksystemen opgenomen, maar is geen sprake van intensivering. Daarmee wordt invulling gegeven aan door dit convenant gerealiseerde groeiende vraag uit de markt naar structurele maatregelen in gebouwen ter besparing van energie.

8.2 Uitvoeringsacties

In de jaren 2017 tot en met 2020 wordt voor de ISDE-regeling van EZ extra budget beschikbaar gesteld voor een aanvulling op de huidige regeling waarbij met de subsidie ook de ontzorging van eigenaar-bewoners wordt gestimuleerd door het creëren van de mogelijkheid voor marktpartijen om een collectieve voorafgaande aanvraag te kunnen doen. Dat biedt marktpartijen de mogelijkheid om aantrekkelijke buurt- of wijkgerichte aanbiedingen te ontwikkelen. Daarnaast wordt gezien of in de ISDE een extra stimulans (bonus) kan worden ingebouwd voor maatregelen en technieken (geavanceerde regelingen) die het in de praktijk te realiseren rendement van via de ISDE gesubsidieerde hernieuwbare energie producerende en energiebesparende apparaten verbeteren. De extra financiële omvang bedraagt in totaal € 160 miljoen gedurende de jaren 2017 tot en met 2020. Dit bedrag zal in samenspraak met de convenantspartijen en andere betrokken partijen worden verdeeld over de genoemde jaren.

Partijen hebben de ambitie om de extra middelen door collectieve aanvragen te laten benutten.

⁴ Buiten de context van het onderzoek en het convenant kunnen er nog andere overwegingen zijn die bij de uiteindelijke beslissing door EZ over een eventueel dataplatform moeten worden meegewogen. EZ behoudt zich het recht voor buiten de context van het convenant hiernaar onderzoek te doen. Ook kan EZ voor een eventueel besluit over een dataplatform met andere functionaliteiten overwegingen meenemen die hier niet genoemd worden.

In de STEP en SEEH regeling van BZK worden met het oog op het convenant inhoudelijke verruiming aangebracht, a) door voor (particuliere) verhuurders slimme thermostaten en feedbacksystemen in combinatie met isolatiemaatregelen subsidiabel te maken, b) door bij verenigingen van eigenaren (VVE's) slimme thermostaten en feedbacksystemen in combinatie met isolatiemaatregelen subsidiabel te maken en c) bij het verstrekken van laagrentende leningen aan eigenaar-bewoners via het Nationaal Energiebesparingsfonds de mogelijkheid tot mee koppelen van slimme thermostaten en feedbacksystemen beter onder de aandacht te brengen.

8.3 Uitvoering en kosten

EZ en BZK dragen zorg voor de uitvoering en de kosten van de onder lid 8.1 en 8.2 benoemde acties.

4. Monitoring

Artikel 9. Monitoring

9.1 Monitoring op niveau van acties en resultaten

Gedurende de looptijd van het convenant wordt de voortgang nauwkeurig gevolgd door monitoring van de *acties* (afspraken en inzet) die in het convenant zijn afgesproken en van de *resultaten* die deze acties hebben opgeleverd. Voor de diverse onderdelen van de convenantafspraken wordt verwezen naar 9.2 tot en met 9.6.

9.2 Indirecte gebruiksfeedback - verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht

Energie-Nederland rapporteert jaarlijks over de geplande en de ondernomen acties tot stapsgewijze verbetering van het verbruiks- en kostenoverzicht, inclusief over het overleg of afstemming met organisaties van consumenten, huurders en/of eigenaren.

Energie-Nederland rapporteert jaarlijks de resultaten in termen van energiebesparing van het verbeterd verbruiks- en kostenoverzicht op basis van onafhankelijk, door derden uit te voeren onderzoek. De eerste meting betreft een nulmeting betreffende het huidige verbruiks- en kostenoverzicht.

9.3 Directe gebruiksfeedback

Energie-Nederland geeft jaarlijks inzicht in het aantal adressen waar producten of diensten voor energiebesparing gebaseerd op directe feedback van marktpartijen zijn aangeschaft (gratis of betaald) en welk soort product of dienst is aangeschaft.

Het energiebesparingseffect wordt vastgesteld op basis van de aantallen in combinatie met de actuele kennis en inzichten over de effectiviteit van de desbetreffende producten en diensten gebaseerd op directe feedback. De Partijen oriënteren zich voor deze actuele kennis en inzichten op de organisatie(s) die voor de Rijksoverheid de NEV opstelt of opstellen. De Partijen zullen die organisatie(s) vragen om de (ontwikkeling) in kennis en inzichten hieromtrent transparant te maken en regelmatig met de Partijen te delen.

9.4 Verbeteren van de lokale marktplaats voor energiebesparing

UNETO-VNI, NVDE en Energie-Nederland geven jaarlijks inzicht in de geplande en de ondernomen acties in het kader van de ontwikkeling van de lokale markt.

In het kader van de monitoring energiebesparing in de Gebouwde omgeving meet RVO al jaarlijks de ontwikkeling van de besparingsmarkt en het aantal gerealiseerde projecten en geïnstalleerde maatregelen. Partijen conformeren zich aan deze al sinds 2011 bestaande monitoring, om zo ook een goede nulmeting te hebben. De werkelijke extra opbrengst van de acties uit het convenant wordt via deze monitor van RVO jaarlijks vastgesteld.

Het energiebesparingseffect wordt vastgesteld op basis van de aantallen in combinatie met de actuele kennis en inzichten over de effectiviteit van de desbetreffende maatregelen. De Partijen oriënteren zich voor de kennis en inzichten van de maatregelen op de organisatie(s) die voor de Rijksoverheid de NEV opstelt of opstellen. De Partijen zullen die organisatie(s) vragen om de (ontwikkeling in) kennis en inzichten hieromtrent transparant te maken en regelmatig met de Partijen te delen.

9.5 Verbeteren van de ontsluiting van de verbruiksdata van de slimme meter

Netbeheer Nederland rapporteert over het onderzoek zoals omschreven in artikel 7 en indien dit aan de orde is over vervolgacties, die naar aanleiding van dit onderzoek worden uitgevoerd.

9.6 Subsidies

De Rijksoverheid geeft jaarlijks via de uitvoeringsorganisaties die belast zijn met de uitvoering van hun subsidie instrumentarium, in het bijzonder de ISDE, STEP en SEEH, inzicht in de gesubsidieerde maatregelen en laat een extern onderzoeksbureau op basis daarvan een besparingsresultaat bepalen. Het besparingsresultaat zal worden gewaardeerd op basis van uitsluitend die subsidiabele activiteiten, die daadwerkelijk aan de besparingsdoelstelling bijdragen (dus bijv. warmtepompen, zonneboilers etc.).

9.7 Acties en resultaten van het convenant

- Partijen stellen jaarlijks, uiterlijk 1 mei, een collectieve monitoring op het niveau van het convenant op, met een overzicht van de uitgevoerde acties, een overzicht van de gerealiseerde effecten conform onderdelen 9.2 tot en met 9.6 van dit artikel
- Partijen verstrekken deze collectieve monitoring jaarlijks aan de organisatie(s) die de NEV in opdracht van de Rijksoverheid opstellen.
- Partijen vragen aan de organisatie(s) die de NEV in opdracht van de Rijksoverheid opstellen jaarlijks een verwachting aan te geven van de realisatie van de energiebesparing als gevolg van de acties in dit convenant per einde 2020.

9.8 Bijsturen en bijstellen van taken

Op basis van de resultaten van deze monitoring op onderdelen sturen de Partijen jaarlijks de acties zodanig bij dat de beoogde 10 PJ, te meten bij de eindgebruiker en additioneel aan autonome ontwikkeling, per ultimo 2020 behaald wordt.

Indien Partijen eind 2018 niet op koers liggen om het doel van het convenant te halen, zullen aanvullende maatregelen worden genomen. Dit kunnen ook meer verplichtende maatregelen zijn - al dan niet ondersteund door fiscale maatregelen - voor marktpartijen⁵. Deze maatregelen worden dan

⁵ Energie-Nederland heeft bij het overeenkomen van de uitgangspunten voor dit convenant een voorbehoud gemaakt ten aanzien van één van deze meer verplichtende maatregelen. In een

beoordeeld in de dan bestaande omstandigheden, zodat meer zekerheid zal ontstaan rondom het bereiken van 10PJ energiebesparing.

5. Governance

Artikel 10. Principes

Partijen zullen de acties die hen in dit convenant zijn toebedeeld met volle inzet uitvoeren. Partijen houden daarbij rekening met de omstandigheid dat de uitvoering een aantal verschillende acties of onderdelen van dit convenant alleen in samenhang tot het taakstellend energiebesparingsresultaat van 10 PJ kunnen leiden.

In het licht van de onzekerheid (ex ante) over de resultaten in termen van energiebesparing voor ieder onderdeel afzonderlijk, zijn Partijen bereid bij de bijsturing op basis van de monitoringresultaten te accepteren dat dit wijziging van taken, uit te voeren activiteiten, inspanningen en kosten met zich mee kan brengen, naar redelijkheid en billijkheid, in goed overleg en met instemming van alle Partijen, als dit voor het realiseren van de convenantdoelstellingen noodzakelijk is. Met het oog hierop is de governance van dit convenant ingericht.

Artikel 11. Stuurgroep

1. Partijen stellen een Stuurgroep in.
2. De Stuurgroep wordt belast met de uitvoering van dit convenant.
3. De Stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van alle Partijen.
4. De leden van de Stuurgroep benoemen een voorzitter van de stuurgroep.
5. Een door de stuurgroep in te stellen coördinator of coördinatiepunt wordt belast met specifieke activiteiten (voorbereiden activiteitenplannen, uitvoering collectieve monitoring, voortgangsrapportages etc.).
6. De Stuurgroep besluit over het jaarplan voor de activiteiten, het financieel beheer, de monitoring en de door de coördinator of het coördinatiepunt opgestelde voortgangsrapportages van dit convenant.
7. De Stuurgroep besluit jaarlijks over de acties in het kader van het convenant. De resultaten van de monitoring en de verwachte realisatie per 2020 in relatie tot de doelstellingen van het convenant zijn daarvoor leidend.
8. De Stuurgroep stelt een verdeelsleutel vast voor de financiële bijdrage van Partijen aan de collectieve activiteiten in het kader van het convenant, waaronder de collectieve monitoring.
9. De Stuurgroep stelt 'werkgroepen' in voor specifieke collectieve acties of operationele doelen.
10. De Stuurgroep komt ten minste vier keer per jaar bij elkaar.

Artikel 12. Werkgroepen

12.1 In te stellen werkgroepen

De Stuurgroep stelt onder meer werkgroepen in die uitwerking geven aan:

afzonderlijke brief aan de voorzitter van de Borgingscommissie heeft Energie-Nederland gemeld dat de leveranciers zich met deze convenantafspraken niet bij voorbaat committeren aan de invoering van een leveranciersverplichting op termijn.

- a) Verbeteren ontsluiting van de P1-verbruiksdata van de slimme meter
- b) Verbeteren lokale marktplaats voor energiebesparing
- c) Subsidieregelingen
- d) Monitoring

12.2 Werkgroep Verbeteren ontsluiting van de P1-verbruiksdata van de slimme meter

- Deze werkgroep bevat vertegenwoordigers van EZ, Energie-Nederland, Netbeheer Nederland, NVDE en UNETO-VNI.
- De Werkgroep stelt de onderzoeksopdracht op, maakt de keuze van het onderzoeksbureau en begeleidt het onderzoek naar de verbetering van de ontsluiting van de P1 -data van de slimme meter.
- De werkgroep vertaalt de conclusies van het onderzoek in aanbevelingen voor EZ en/of in bredere aanbevelingen naar Partijen.

12.3 Werkgroep Verbeteren van de lokale Marktplaats voor energiebesparing

- Deze werkgroep bevat in elk geval vertegenwoordigers van UNETO-VNI, NVDE en Energie-Nederland.
- De werkgroep stemt de activiteiten van UNETO-VNI, NVDE, Energie-Nederland, gericht op het verbeteren van de lokale marktplaats in operationele zin af.
- De werkgroep houdt contact met het coördinatiepunt dat door UNETO-VNI en NVDE is ingesteld.

12.4 Werkgroep Subsidieregelingen

- Deze werkgroep bevat vertegenwoordigers van alle Partijen
- De werkgroep vormt een klankbord voor de Rijksoverheid waar het de werking en de effectiviteit van de subsidieregelingen ISDE, STEP en SEEH betreft, voor zover relevant voor de uitvoering van dit convenant.

12.5 Werkgroep Monitoring

- Deze werkgroep bevat vertegenwoordigers van alle Partijen
- De werkgroep ontwikkelt de monitoring van dit convenant op 2 niveaus:
 - De monitoring van de acties uit het convenant zelf: in hoeverre worden acties door de Partijen gerealiseerd?
 - De monitoring van de effecten; in hoeverre realiseren de Partijen met de acties de afgesproken doelen?
- De werkgroep ziet toe op de monitoring die door Partijen wordt uitgevoerd naar de effectiviteit van hun acties en maatregelen.
- De doelen, bevoegdheden, activiteiten en planning van de werkgroep Monitoring worden gedefinieerd in een startdocument 'Werkgroep Monitoring'.

6. Slotbepalingen

Artikel 13. Uitvoering in overeenstemming met het recht

De afspraken van dit convenant zullen in overeenstemming met het Nederlands recht en recht van de Europese Unie worden uitgevoerd, in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking

van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatsteun en technische normen en voorschriften alsmede onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Artikel 14. Wijzigingen

1. Elke Partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken het convenant te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een Partij de wens tot een wijziging aan de andere Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan het convenant gehecht.

Artikel 15. Toetreding van nieuwe Partijen

1. Er kunnen nieuwe Partijen toetreden tot dit convenant.
2. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan de Voorzitter van de Stuurgroep. De Stuurgroep besluit over de toetreding van nieuwe partijen en verwittigt Partijen zo spoedig mogelijk over de toetredende partij. De toetredende partij ontvangt de status van Partij bij dit convenant vanaf het moment van toetreding en vanaf dat moment gelden voor die Partij de voor haar uit dit convenant voortvloeiende rechten en verplichtingen. De inhoud van dit convenant zal daarbij niet worden gewijzigd.

Artikel 16. Citeertitel

Dit convenant wordt aangehaald als Convenant 10 PJ energiebesparing gebouwde omgeving.

Artikel 17. Opzegging

Elke Partij kan dit convenant (te allen tijde) met inachtneming van een opzegtermijn van vier weken schriftelijk opzeggen.

Artikel 18. Geschilregeling

1. Een Partij die meent dat een geschil bestaat, deelt dat schriftelijk aan de andere Partij(en) mee. De mededeling bevat een aanduiding van het geschil.
2. Binnen 15 werkdagen na de dagtekening van de in het eerste lid bedoelde mededeling zendt elke Partij zijn zienswijze over het geschil, alsmede een voorstel voor een oplossing daarvan, aan de andere Partij(en).
3. Binnen 30 werkdagen na afloop van de in het tweede lid genoemde termijn overleggen Partijen over een oplossing van het geschil. Elke Partij kan zich door deskundigen doen bijstaan. Indien één van Partijen binnen 15 werkdagen na afloop van de in het tweede lid genoemde termijn de wens daartoe kenbaar maakt, wordt het overleg voorgezeten door een door Partijen gezamenlijk of, bij gebreke van overeenstemming daarover binnen twee dagen, door EZ te benoemen voorzitter.
4. Elke Partij draagt de eigen kosten, voortvloeiend uit de procedure van het eerste tot en met het derde lid. De kosten van de in het derde lid bedoelde voorzitter worden door elke Partij voor een gelijk deel gedragen.

Artikel 19. Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken in dit convenant niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 20. Ontbinding

1. Onverminderd wat in het convenant is vastgelegd, kan elk van de Partijen het convenant door middel van een aangetekend schrijven buiten rechte geheel of gedeeltelijk ontbinden indien de andere Partij in verzuim is, dan wel nakoming blijvend of tijdelijk onmogelijk is.
2. Indien een van de Partijen gedurende een bij dit convenant te bepalen periode ten gevolge van overmacht haar verplichtingen op grond van dit convenant niet kan nakomen, heeft de andere Partij het recht dit convenant door middel van een aangetekend schrijven met onmiddellijke ingang buiten rechte geheel of gedeeltelijk te ontbinden, zonder dat daardoor enig recht op schadevergoeding zal ontstaan.
3. Onder overmacht wordt in ieder geval niet verstaan: gebrek aan personeel, stakingen, ziekte van personeel en tekortschieten van ingeschakelde derde partijen.
4. Ingeval van overmacht gaan Partijen niet eerder tot ontbinding over dan nadat een termijn van 6 weken is verstreken, tenzij Partijen een andere termijn overeenkomen.

Artikel 21. Inwerkingtreding

1. Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot en met 31 december 2020.
2. Partijen nemen de uitvoering van alle in dit convenant genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 22. Openbaarmaking

Dit convenant zal openbaar worden gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van dit convenant, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.